

Nghiên cứu tính hiệu quả của đặt câu hỏi trước trong việc nâng cao kỹ năng đọc hiểu học thuật của sinh viên đại học

Lương Quỳnh Anh*

* Khoa Tiếng Anh, trường Đại học Phenikaa, Hà Đông, Hà Nội

Received: 20/1/2023; Accepted: 27 /1/2023; Published: 31/1/2023

Abstract: Reading is the most common and compulsory activity that students have to do all the time and to comprehend English academic texts is one aspect which is most required by EFL students. However, there are some issues related to the reading comprehension ability and skills of university students, starting from the vocabulary insufficiency, problems in understanding linguistics complexities to the lack of background knowledge and proper reading strategies. To overcome these issues, pre-questioning is suggested in order to increase students' reading comprehension. The purpose of this paper is to explore the effectiveness of pre-questioning in improving students' achievement in reading and to give some suggestions regarding pre-questioning that teachers could apply in their classroom.

Keywords: Pre-questioning, reading comprehension, academic text, background knowledge.

1. Đặt vấn đề

Richards và Renandya (2002) nói rằng “Đọc hiểu là mục đích chính của việc đọc”. Vì vậy, sinh viên cần có khả năng hiểu những nội dung chính và những luận điểm quan trọng trong văn bản học thuật. Không chỉ vậy, Iwai (2010) nói rằng khả năng đọc hiểu liên quan đến khả năng hiểu được thông điệp và hàm ý được đề cập đến trong một văn bản. Điều này chỉ có thể đạt được khi sinh viên nắm được quy trình đọc hiểu học thuật xoay quanh văn bản học thuật, bối cảnh và bản thân người đọc. Vì vậy, nghiên cứu này hướng tới mục tiêu phân tích tác dụng của việc đặt câu hỏi trước và gợi ý một số phương pháp đặt câu hỏi trước dành cho giảng viên trong việc dạy và học kỹ năng đọc hiểu cho sinh viên Đại học.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Khái niệm đọc hiểu

Theo Brown (2004), bản chất của đọc hiểu là một quá trình lĩnh hội mà qua đó, người đọc phải hiểu được nội dung mà văn bản muốn truyền tải bằng cách tìm kiếm thông tin, ý nghĩa hoặc hàm ý của tác giả. Cooper (1986) cũng nói rằng sự hiểu biết là quá trình mà người đọc tạo dựng ý nghĩa bằng cách tương tác với văn bản.

2.2. Khái niệm văn bản học thuật (academic text) và học hiểu văn bản học thuật (academic reading comprehension)

Theo Abdul Salam và các cộng sự (2018), văn bản học thuật là một loại văn bản hoặc văn bản được viết bởi các chuyên gia trong một lĩnh vực nhất định và cũng dành cho đối tượng học thuật và được thể hiện dưới nhiều hình thức khác nhau như sách, đề

xuất nghiên cứu, báo cáo nghiên cứu, bài báo khoa học. Các đặc điểm của văn bản học thuật là đơn giản, ngắn gọn, khách quan và logic.

Sinh viên thường có sự hiểu nhầm về đọc hiểu các văn bản học thuật là một quá trình thụ động. Nghiên cứu và thực tế đã chỉ rằng đọc hiểu là một quá trình mà trong đó sinh viên phải trực tiếp hành động dựa trên thông tin tìm kiếm được. Văn bản học thuật đòi hỏi sự phân tích, tranh luận và cả phê bình vì vậy có những phương pháp đọc giúp sinh viên cải thiện kỹ năng xử lý thông tin hay tạo dựng lập luận.

2.3. Kiến thức cơ sở và kích hoạt kiến thức cơ sở ở sinh viên trong quá trình đọc hiểu

Kiến thức cơ bản (background knowledge) được cho là bao gồm hai thành phần chính: “những trải nghiệm trực tiếp người đọc về cuộc sống và các hoạt động đa dạng về hình thái, cùng với những trải nghiệm hay những tương tác gặp gỡ bằng lời nói” theo nhận định của Swales, 1990.

Trong tự nhiên, con người luôn luôn kích hoạt kiến thức nền tảng khi đọc bất kỳ một loại văn bản hay tư liệu đọc nào. Điều này khó khăn hơn khi đặt vào tình huống yêu cầu người đọc, ở đây là những sinh viên, phải đọc hiểu văn bản học thuật và tư liệu đọc bằng tiếng Anh có rất nhiều sự phức tạp về ngôn, như từ vựng và cú pháp khác với ngôn ngữ mẹ đẻ những tín hiệu văn hóa (cultural clues) không quen thuộc. Chính vì vậy, kích hoạt kiến thức nền tảng là một hành động cần thiết và cần có sự dẫn dắt của giảng viên để giúp sinh viên cải thiện kỹ năng đọc hiểu. Bằng cách đưa tài liệu bài học sắp tới vào một bối cảnh quen thuộc cho sinh viên, giảng viên sẽ

tạo điều kiện cho sinh viên hồi tưởng lại những gì mình biết và sử dụng những kiến thức đó để đáp ứng yêu cầu của văn bản học thuật. Trên thực tế, những hoạt động nhằm mục đích kích hoạt kiến thức có sẵn chiếm một lượng lớn trong quá trình đọc hiểu.

2.4. Khái niệm đặt câu hỏi trước (pre-questioning) và sự hiệu quả của đặt câu hỏi trước

Đặt câu hỏi trước giúp sinh viên biết cơ bản kiến thức về văn bản trước khi người học đọc văn bản đó. Brown (2001) cho rằng việc đặt câu hỏi sẽ tạo hứng thú cho người học, giúp cho sinh viên chủ động hơn trong việc đọc cũng như cải thiện nhận thức của sinh viên về chủ đề và nội dung đề cập đến trong văn bản học thuật. Hơn nữa, đây cũng là cách rất phù hợp để kích hoạt kiến thức nền tảng.

Brown (2001) còn chỉ ra tính hiệu quả của việc đặt câu hỏi trước nằm ở sự tương tác giữa giảng viên và sinh viên. Trong quá trình giảng viên đưa ra câu hỏi và sinh viên trả lời, người học có cơ hội sử dụng ngôn ngữ một cách tự tin vì giảng viên là người bắt đầu đưa ra câu hỏi trước nên người học không cảm thấy áp lực khi phải tự mình bắt đầu một cuộc hội thoại bằng tiếng Anh hay đặt câu hỏi với giảng viên trước, từ đó cơ hội để sinh viên tương tác với nhau cũng được mở ra; ngược lại, về phía giảng viên, đây cũng là quá trình thuận lợi để đưa ra những hoạt động trước khi đọc (pre-reading activities), đồng thời nhận xét và góp ý liên quan trực tiếp đến các kỹ năng khác cần thiết cho việc đọc như dự đoán (predicting), quan sát (observing), lĩnh hội (comprehending).

Không chỉ vậy, về phía người học, quá trình đặt câu hỏi trước khi đọc tạo cơ hội cho những sinh viên yếu kém hơn có thể hỏi và trả lời với bạn cùng nhóm trong phạm vi hẹp, qua đó có thể bộc lộ những suy nghĩ và sử dụng ngôn ngữ một cách thoải mái, tránh cảm giác lo lắng hơn so với việc giáo viên hỏi và sinh viên trả lời trước cả lớp. Mặt khác, đối với những sinh viên khá giỏi, thông qua việc đặt câu hỏi, giảng viên có thể tìm ra những khía cạnh mà các sinh viên đó thật sự có hứng thú để thiết kế bài giảng cũng như các hoạt động trên lớp đáp ứng được nhu cầu học tập.

2.5. Những loại hình đặt câu hỏi trước (kinds of pre-questioning):

Harmer (1985) đề cập một số loại câu hỏi đặt ra trước khi sinh viên đọc hiểu một văn bản học thuật. Dạng thứ nhất là đặt câu hỏi trước khi đọc (pre-questioning before reading) để xác nhận những kỳ vọng của người đọc (to confirm readers' expectations). Thứ hai, đặt câu hỏi trước trước khi đọc được thực hiện để thu thập thông tin cụ thể (to

extract specific information). Thứ ba, đặt câu hỏi trước khi đọc được thực hiện để hiểu nội dung văn bản ở mức phổ quát (general comprehension). Và cuối cùng là đặt câu hỏi trước khi đọc để hiểu một cách sâu rộng (detailed comprehension). Cụ thể hơn:

2.5.1. Đặt câu hỏi trước khi đọc (pre-questioning before reading) để xác nhận những kỳ vọng của người đọc (to confirm readers' expectations):

Việc đặt câu hỏi ở dạng này được xem như một công cụ để khai thác giai đoạn mở đầu của quá trình đọc hiểu, khi giảng viên cần gợi khơi sự hứng thú của sinh viên đối với tư liệu đọc. Những câu hỏi đặt ra sẽ nhằm mục đích yêu cầu sinh viên sử dụng kỹ năng dự đoán (predicting) để phỏng đoán xem chủ đề của văn bản hay những nội dung mà văn bản có thể chứa đựng. Để tăng tính hiệu quả của việc đặt câu hỏi trước có tính chất gợi mở, giảng viên có thể sử dụng một số những tín hiệu đi kèm ở dạng trực quan (visual aids) gắn liền với chủ thể và chi tiết xuất hiện trong tư liệu đọc. Việc sử dụng những tín hiệu này đem lại những lợi ích thiết thực, cụ thể: giúp sinh viên ghi nhớ những khái niệm một cách lâu dài, sinh viên có hứng thú tìm hiểu sâu hơn những thông tin trong văn bản và những thông tin ngoài lề có liên quan, sinh viên vận dụng tối đa các giác quan khi tiếp nhận và sử dụng ngôn ngữ (nghe, nhìn).

2.5.2. Đặt câu hỏi trước khi đọc (pre-questioning before reading) để thu thập thông tin cụ thể (to extract specific information)

Ở dạng này, sinh viên bắt buộc phải tìm kiếm thông tin từ văn bản tuy nhiên sinh viên sẽ không đọc toàn bộ văn bản. Việc đọc được giới hạn bởi yêu cầu của giảng viên, nói cách khác, sinh viên sẽ chỉ được tiếp cận với một trích đoạn, một phần nhỏ trong một đoạn của cả văn bản. Ví dụ: sinh viên nhận được một đoạn trích có chứa các số liệu về những sai lệch trong việc bầu cử với phiếu bầu điện tử trước khi đọc toàn bộ nghiên cứu về quy trình bầu cử tại Mỹ vào thập niên 2010 ("Administering Elections" được viết bởi Hale, K., Montjoy, R, & Brown, M năm 2015)

2.5.3. Đặt câu hỏi trước khi đọc (pre-questioning before reading) để hiểu nội dung văn bản ở mức phổ quát (general comprehension)

Trong trường hợp này, đặt câu hỏi trước được sử dụng để xây dựng kiến thức trước đó của học sinh. Ví dụ: giảng viên đặt câu hỏi cho sinh viên xoay quanh cách xây dựng hình tượng nhân vật những bộ phim siêu anh hùng đã và đang được công chiếu trong vòng 5 năm trở lại đây trước khi sinh viên bắt đầu đọc một văn bản học thuật nói về "Yếu tố bạo

lực trong dòng phim điện ảnh siêu anh hùng được phân tầng theo tuyến nhân vật chính diện/phản diện và giới tính của nhân vật.” (“Violence Depicted in Superhero-Based Films Stratified by Protagonist/Antagonist and Gender” được viết bởi John N Muller và các cộng sự năm 2020).

2.5.4. Đặt câu hỏi trước khi đọc (pre-questioning before reading) để hiểu nội dung văn bản ở mức sâu rộng (detailed comprehension)

Kiểu đặt câu hỏi trước này nhằm cung cấp cho học sinh một số thông tin chi tiết mà học sinh có thể tự tìm thấy trong quá trình đọc xuyên suốt toàn bộ văn bản. Ví dụ: đọc toàn bộ một nghiên cứu khoa học.

2.6. Một số gợi ý về việc đặt câu hỏi trước dành cho giảng viên

Lựa chọn câu hỏi phù hợp: Việc lựa chọn loại câu hỏi nào đặt ra trước khi đọc tùy thuộc vào mục tiêu của bài học, tiến độ đạt được và nhu cầu học tập của sinh viên. Để làm được điều này, giảng viên cần nghiên cứu chương trình học cũng như trình độ và năng lực ngôn ngữ Anh hiện tại của sinh viên trong lớp để thiết kế câu hỏi và những hoạt động làm việc theo cặp hay theo nhóm tương thích.

Cách diễn đạt câu hỏi và đưa ra câu hỏi: Giảng viên nên đưa ra câu hỏi một cách ngắn gọn và súc tích, và được phát âm rõ ràng. Bởi vì những câu hỏi được đưa ra trước khi sinh viên đọc toàn bộ văn bản nên chúng phải dễ hiểu vì nó được sử dụng để kích hoạt kiến thức nền tảng vốn có của sinh viên.

Lựa chọn tư liệu đọc thích hợp: Trong nghiên cứu này, những văn bản học thuật là tư liệu đọc trọng tâm, vì vậy, trong lớp học kỹ năng đọc hiểu học thuật, việc giảng viên lựa chọn tư liệu học thuật phù hợp với chương trình học, kiến thức nền tảng của sinh viên, đồng thời đáp ứng nhu cầu học hỏi của sinh viên là điều bắt buộc.

Chú ý về kỹ thuật đặt câu hỏi trước khi đọc và những phương pháp đặt câu hỏi trước: Như đã nhắc đến ở trên, Brown (2001) nhận định việc giảng viên đặt ra câu hỏi phải thoả mãn những tiêu chí về sự tương tác giữa giảng viên và sinh viên, nhằm mục đích tạo ra môi trường học và đọc hiểu tự do, sinh viên trở nên chủ động hơn. Việc đặt câu hỏi cũng không chỉ dừng lại ở việc giảng viên đưa ra những câu hỏi đơn thuần chứa thông tin trong văn bản. Việc đặt câu hỏi có thể bắt đầu với việc cung cấp một khối lượng từ vựng quan trọng (pre-teach vocabulary). Ví dụ, sau khi đoán chủ đề hoặc tiêu đề của văn bản, sinh viên được đưa cho một danh sách các từ và cụm

từ quan trọng trong đoạn văn và có một khoảng thời gian giới hạn để dịch chúng sang ngôn ngữ mẹ đẻ của mình mà không cần tra từ điển. Chiến lược này rất hữu ích trong việc giúp sinh viên nắm được nghĩa của những từ trọng điểm hoặc không quen thuộc trong văn bản, từ đó làm tăng khả năng hiểu cũng như sự tự tin của sinh viên khi đọc.

Khuyến khích sinh viên áp dụng kỹ năng đặt câu hỏi trước khi đọc: Bên cạnh việc thiết kế câu hỏi và các bài tập nhỏ, các hoạt động nhóm phù hợp, giảng viên nên khuyến khích sinh viên sử dụng chính kỹ năng đặt câu hỏi này khi luyện đọc một cách tự chủ. Ví dụ, giảng viên có thể yêu cầu sinh viên tạo nhóm và lần lượt hỏi và trả lời những câu hỏi đặt trước của nhau xoay quanh chủ đề hay nội dung sắp đọc. Điều cần chú ý trong hoạt động này là giảng viên không nên đặt nặng vào tính đúng hay sai của câu trả lời mà quan sát để nắm bắt những góc nhìn chủ quan của sinh viên.

3. Kết luận

Đọc hiểu văn bản học thuật là một quá trình nhận thức phức tạp nhằm mục đích rút ra ý nghĩa của văn bản. Để hiểu văn bản, sinh viên kích hoạt kiến thức nền tảng với sự dẫn dắt của giảng viên, cũng như sử dụng một số chiến lược và kỹ năng thích hợp. Khi đã kích hoạt kiến thức đã có trước đó về văn bản, sinh viên có thể tập trung tốt hơn và hiểu những gì đang đọc. Một kỹ thuật để kích hoạt kiến thức cơ bản của học sinh là đặt câu hỏi trước. Đặt câu hỏi trước là một công cụ hữu ích để giúp người đọc nhận định được thái độ, ý kiến hoặc kinh nghiệm liên quan của chính bản thân trước khi đọc văn bản và khiến người học tập trung hơn trong quá trình đọc hiểu để có thể đáp ứng những cấp độ cao nhất của đọc hiểu. Để nâng cao hứng thú của sinh viên đối với kỹ năng đọc và cải thiện kỹ năng đọc hiểu những văn bản học thuật, giảng viên nên cân nhắc những yếu tố xoay quanh việc đặt câu hỏi trước để việc làm này phát huy tác dụng.

Tài liệu tham khảo

1. Abdul, A., Mahfud, M., & Nurhusna, N. (n.d.). 2018. Characteristic Of Academic Texts From Systemic Functional Linguistics Perspectives. International Journal of Language Education, 2(2), 122-134.
2. Alfaki, I. M., & Siddiek, A. J. 2013. The role of background knowledge in enhancing reading comprehension. World Journal of English Language, 3(4), 42-66.
3. Brown, H. D.. 2001. Teaching by principles. San Francisco: Longman, 2nd edition.